

کلیات و اصول علم اقتصاد

محسن عربی - بابک هادی

(تابستان ۱۳۸۹)

دانشگاه جامع علمی کاربردی تهران - واحد ۳۴

سرشناسه : عربی، محسن، ۱۳۳۸ -

عنوان و نام پدیدآور : کلیات و اصول علم اقتصاد / محسن عربی، بابک هادی.

مشخصات نشر : تهران: مشکوة دانش: ۱۳۸۹.

مشخصات ظاهری : ۲۰۶ ص:، مصور، جدول، نمودار.

شابک : ۳۹۰۰۰ ریال: 978-600-90540-0-8

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

موضوع : اقتصاد

شناسه افزوده : هادی، بابک، ۱۳۵۴ -

رده بندی کنگره : ۱۳۸۹ ع ۸۴۴/۱۷۲ HB

رده بندی دیویی : ۳۳۸/۵

شماره کتابشناسی ملی : ۴۱۹۷۷۰۲

کلیات و اصول علم اقتصاد

مؤلف: محسن عربی - بابک هادی

ناشر: نشر مشکوة دانش

حروف نگاری و صفحه‌آرایی: طرح و نشر هامون

چاپ و صحافی: گلبن چاپ

چاپ اول: ۱۳۸۹

قیمت: ۳۹۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۰۵۴۰-۰۰-۸

نشر مشکوة دانش

تهران، فلکه دوم صادقیه، بلوار آیتا... کاشانی، خیابان بهنام

نیش کوچه ۱۶، شماره ۵، ساختمان مشکوة دانش - تلفن: ۴۴۰۰۱۰۳۳

هر که ناآموخت از گذشته روزگار هیچ ناآموزد ز هیچ آموزگار

تقدیم به عزیزانی که؛

در راستای اعتلای رشد و توسعه، آبادی و آبادانی سرزمین اندیشه‌ها، اندیشه‌های پاکشان را بی‌هیچ مُزد و منتی در اختیار همگان قرار داده و دلهایشان همانند دریا پاک و زلال است و نیک بر این نکته واقفند که در عمق این دریای خروشان، آرامشی خاص وجود دارد، هر چند که در سطح این دریای بی‌کران، ناآرامی‌هایی هم وجود داشته باشد.

مؤلفان - تابستان ۸۹

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

پیش‌گفتار	۱۱
-----------------	----

فصل اول: تعاریف و قوانین اقتصادی

تعریف علم اقتصاد (economics)	۱۴
نمونه‌هایی از تعاریف گوناگون علم اقتصاد	۱۵
سؤال‌های اساسی علم اقتصاد	۱۶
رابطه علم اقتصاد با سایر علوم	۱۷
قوانین طبیعی علم اقتصاد	۱۸
روش‌های تحلیل مباحث اقتصادی	۲۱
تقسیم‌بندی علم اقتصاد	۲۳
انواع نظام‌های اقتصادی	۲۵
دلایل حضور دولت در اقتصاد	۲۶
تقسیم‌بندی کالاهای اقتصادی	۲۹
ابزار اولیه علم اقتصاد	۳۰

فصل دوم: تقاضا، عرضه و کشش

تقاضا (Demand)	۳۴
عوامل مؤثر بر تقاضا	۳۴
تابع و معادله کلی تقاضا	۳۴
نمایش تقاضا با استفاده از جدول و نمودار	۳۵
منحنی انگل (engel)	۳۴
کالای گیفن (Giffen goods)	۳۸

عرضه (supply).....	۳۹
عوامل مؤثر بر عرضه	۳۹
تابع و معادله کلی عرضه	۳۴
نمایش عرضه با استفاده از جدول و نمودار.....	۴۰
قیمت و مقدار تعادلی	۴۲
قیمت‌های سقف و قیمت‌های کف.....	۴۶
نقاط ضعف در تئوری تعیین قیمت.....	۴۸
کشش (Elasticity).....	۵۱
عوامل مؤثر بر کشش قیمتی تقاضا	۵۳
تقسیم‌بندی انواع کالاها براساس کشش قیمتی تقاضا	۵۴
کشش قیمتی عرضه	۵۷
کشش متقاطع (ارتباطی).....	۵۸

فصل سوم: نظریه رفتار مصرف کننده و تولید کننده

نظریه رفتار مصرف کننده	۶۲
مطلوبیت کل (Tu)	۶۲
تابع مطلوبیت کل	۶۳
مطلوبیت نهایی (Mu).....	۶۳
تابع مطلوبیت نهایی	۶۳
اصول حاکم بر رفتار مصرف کننده	۶۵
منحنی‌های بی‌تفاوتی	۶۶
ویژگی‌های منحنی بی‌تفاوتی	۶۷
خط بودجه	۶۸
تعادل مصرف کننده با منحنی‌های بی‌تفاوتی	۶۸
نظریه رفتار تولید کننده.....	۷۱

۷۱	 تولید نهایی نیروی کار
۷۱	 تولید متوسط نیروی کار
۷۴	 مراحل سه گانه تولید
۷۶	 کشش تولیدی عوامل تولیدی متغیر نیروی کار (eL)
۷۶	 کشش تولیدی عوامل تولیدی سرمایه (eK)
۷۹	 تابع تولید با دو نهاده تولیدی متغیر

فصل چهارم: هزینه‌های تولید

۸۴	 تئوری هزینه‌های تولید
۸۵	 هزینه اجتماعی
۸۵	 هزینه خصوصی
۸۵	 هزینه‌های آشکار (explicit costs)
۸۶	 هزینه‌های پنهان
۸۶	 هزینه‌های بنگاه در کوتاه مدت و بلندمدت
۸۷	 هزینه‌های کل در کوتاه مدت
۸۸	 هزینه‌های متوسط در کوتاه مدت (Average Costs)
۹۰	 منحنی‌های هزینه‌های تولید
۹۱	 هزینه‌های بلندمدت تولید

فصل پنجم: بازار و تعادل بازار

۹۹	 دلیل ایجاد انحصار
۹۹	 ساختار بازار و تعیین قیمت
۱۰۰	 بازار رقابت کامل
۱۰۳	 بازار انحصار کامل
۱۰۹	 اتحادیه‌های کارگری و کارفرمایان

فصل ششم: درآمد ملی و الگوهای توزیع درآمد ملی

۱۱۴	 تولید ناخالص ملی (GNP)
۱۱۵	 سرمایه گذاری
۱۱۶	 پس انداز
۱۱۶	 ارزش زمانی پول
۱۱۷	 تولید خالص ملی (NNP)
۱۱۷	 استهلاك (D)
۱۱۸	 درآمد ملی
۱۱۹	 درآمد شخصی (PI)
۱۲۱	 محاسبه درآمد ملی
۱۲۱	 روش تولیدی یا ارزش افزوده
۱۲۱	 کارمزد احتسابی
۱۲۱	 محاسبه درآمد ملی به روش هزینه
۱۲۳	 اشتباهات آماری
۱۲۴	 روش درآمدی
۱۲۴	 الگوهای توزیع درآمد ملی
۱۲۴	 الگوهای توزیع فیزیوکرات ها
۱۲۴	 الگوهای توزیع کلاسیک ها
۱۲۴	 الگوهای توزیع مارکس
۱۲۴	 الگوهای توزیع نئوکلاسیک ها
۱۲۴	 الگوهای توزیع کینز
۱۳۱	 شاخص های مرتبط با درآمد ملی
۱۳۲	 سال پایه
۱۳۵	 شاخص های وزنی قیمت
۱۳۶	 شاخص لاسپیرز

۱۳۷	شاخص پاشه.....
۱۳۸	شاخص فیشر.....
۱۴۰	شاخص قیمت‌ها بر حسب نوع کالا.....
۱۴۰	شاخص قیمتی خرده فروشی.....
۱۴۰	شاخص قیمتی عمده فروشی.....
۱۴۰	شاخص ضمنی قیمت.....
۱۴۳	تحلیل نظریه بهره و سود.....
۱۴۰	نظریه اقتصاددانان کلاسیک.....
۱۴۰	نظریه وجوه قابل استقراض.....
۱۴۰	نظریه رجحان نقدینگی کینز.....

فصل هفتم: نظام پولی و بانکی جمهوری اسلامی ایران

۱۵۲	نظام پولی و بانکی جمهوری اسلامی ایران.....
۱۵۴	قانون عملیات بانکی بدون ربا.....
۱۴۰	اهداف و وظایف نظام بانکی.....
۱۶۰	بانک مرکزی و انواع بانک‌های تجاری.....
۱۶۱	پیدایش بانکداری در جهان و ایران.....
۱۶۴	بانکداری در ایران.....
۱۶۵	تأسیس بانک در ایران.....
۱۶۶	تأسیس بانک‌های ایرانی.....
۱۶۸	اهداف تأسیس بانک مرکزی.....
۱۶۹	بانک مرکزی و وظایف آن.....

فصل هشتم: مالیه عمومی، بودجه و تعادل اقتصادی

۱۷۴	 مالیه عمومی
۱۷۴	 وظائف مالیه عمومی
۱۷۴	 بودجه و مالیه عمومی
۱۷۴	 هزینه‌های دولت
۱۷۹	 درآمدهای عمومی
۱۷۹	 درآمدهای مالیاتی
۱۷۹	 اصول مالیات
۱۸۵	 بودجه و تعادل اقتصادی
۱۸۸	 هزینه از محل درآمدهای اختصاصی
۱۸۹	 هزینه‌های جاری شرکت‌های دولتی
۱۸۹	 مصارف
۱۷۹	 مراحل بودجه
۱۷۹	 اصول بودجه
۱۷۹	 بودجه و تعادل مالی
۱۹۹	 تعادل اقتصادی
۱۹۹	 انواع تعادل اقتصادی
۲۰۳	 منابع و مأخذ

به نام خدا

پیش‌گفتار

سراغاز دنیای مدرن امروز که در آن زندگی می‌کنیم با نخستین انفجار اتمی شکل گرفته است. در این دنیا بیش از یک میلیارد نفر فاقد مسکن، مواد غذایی، تسهیلات آموزشی و واحدهای بهداشتی هستند. بیش از نیمی از مردم جهان در زیر خط فقر قرار گرفته‌اند و حتی با گذشت بیش از دو قرن از انقلاب صنعتی $\frac{2}{3}$ مردم کره زمین از فقر و عقب‌ماندگی اقتصادی رنج می‌برند و هنوز علل این عقب‌افتادگی به‌طور کامل شناسایی نشده است.

به راستی چرا در جهان امروز علی‌رغم تمام وعده‌های پیشرفت و تحقق بهشت زمینی و با توجه به ظهور غول‌آسای تکنولوژی، ویژگی‌هایی از قبیل بی‌عدالتی و فقر را می‌توان برشمرد و چرا هنوز برای نوشتن آنچه درست مطلق است راه به جایی نیافته‌ایم؟ پاسخ به این سؤال‌ها را باید صرفاً در معنی و مفهوم «تدبیر منزل» جستجو کرد در استفاده بهینه از منابع مادی و انسانی و با تأمل بر اینکه فرصت‌ها به‌سادگی به دست نخواهد آمد مگر از طریق توجه به الگوپردازی از بهترین‌ها و با نگاهی نو به پژوهش و توسعه و سرانجام مقوله‌ای بنام توانمندی و تولید.

در این کتاب سعی بر این است تا مطالب اقتصاد در حد کلیات بتواند دانشجویان عزیز را بر مبنای سیاست‌های تدوین شده از سوی دفتر برنامه‌ریزی دانشگاه جامع علمی کاربردی آشنا سازد و تنها تلاشمان بر این بود تا بتوان دقیقاً طبق سرفصل‌های تعریف شده مجموعه‌ای را در اختیار دانشجویان گرامی قرار

دهیم. هر چند انتظار از اساتید محترم می‌تواند کمبودهای این کتاب را در زمینه بهتر شدن و راهنمایی مؤلفان همیشه مورد ملاحظه قرار گیرد چرا که همانگونه که بارها بر این نکته تأکید شده است امروزه علت اساسی توسعه‌نیافتگی بسیاری از جوامع را باید در توسعه «یافتگی علمیشان نیز جستجو کرد و ما نیز تلاشمان بر این باور است تا با راهنمایی‌های عزیزان بر کاستی‌های خویش فائق آییم.

با آرزوی توفیق

محسن عربی - Email: mohsen-arabi84@yahoo.com

بابک هادی - Email: babakhadi77@yahoo.com

www.ketab.ir